

NOVIČNIK LOŠKEGA MUZEJA

SEPTEMBER 2018

Loški muzej Škofja Loka
Grajska pot 13
4220 Škofja Loka
T: 04 517 04 00
E: pr@loski-muzej.si
www.loski-muzej.si

ODPIRALNI ČAS LOŠKEGA MUZEJA

Foto: Sašo Kočevar

Dragi obiskovalci,

tudi v septembru bo Loški muzej **odprt vse dni v tednu** med 10. in 18. uro.

Zadnji vstop v muzej je pol ure pred zaprtjem.

Trenutno na gradu poteka celovita obnova strehe Loškega gradu, obisk muzeja poteka nemoteno, parkiranje pa na območju gradu ni mogoče.

Vabljeni!

Roke moje mame, 100 x 130 cm, akril na platnu, 2007

Odprtje razstave *Franc Novinc: Roke moje mame*

sreda, 5. september 2018, 19.00

Galerija na Gradu

Vljudno vas vabimo na odprtje razstave Franc Novinc: Roke moje mame, ki smo jo pripravili ob umetnikovi 80-letnici.

Razstavo bo slovesno odprl župan Občine Škofja Loka, mag. Miha Ješe.

Letošnje leto zaznamuje 80-letnica rojstva škofjeloškega slikarja, nekdanjega profesorja na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani ter častnega občana Škofje Loke - Franca Novinca. V Loškem muzeju Škofja Loka umetnikov jubilej obeležujemo s priložnostno razstavo njegovih manj znanih, a izjemnih del, ki smo jo poimenovali Roke moje mame. Javnosti na ogled postavljamo slike, ki se motivno vežejo na kraj, kjer se je slikar rodil, kjer se je osebno in umetniško izoblikoval in kjer še danes živi. S slikami v tehnikah akrilnega slikarstva na platno in tempere na papir predstavljamo Novinčeve cikle na temo kmečkega življenja in ljudskih običajev v Novinčevi rojstni vasi Godešič (Panji, Spravilo sena, Roke moje mame, Žabarji idr.). Razstavo si zamišljamo kot barvit sprehod po slikarskih obdobjih velikega umetnika, ki je prestavljal mejnike izbranega slikarskega žanra in se trajno zapisal v zgodovino slovenske umetnosti.

Kustos razstave: Boštjan Soklič

Razstava bo na ogled do 28. oktobra 2018. Razstavo je podprla Občina Škofja Loka.

Muzejski večer: Franja Tavčar

petek, 14. september 2018, ob 18. uri

Dvorec Visoko

Ob 150-letnici rojstva in 80-letnici smrti Franje Tavčar Občina Gorenja vas – Poljane in Zavod Poljanska dolina pripravljata kulturni večer na Visokem.

Franja Tavčar se je v zgodovino zapisala ne le kot soproga Ivana Tavčarja, temveč kot ena izmed vplivnejših žensk svojega časa. Bila je aktivna v politiki, predana društvena delavka, humanitarka, borka za ženske pravice in mecenka, za svoje delo je prejela številna odlikovanja. Velik pečat je pustila tudi v Poljanski dolini kot visoška gospa.

Na Muzejskem večeru, kjer bo sodeloval tudi Loški muzej, boste med drugim lahko prisluhnili predavanju o Franji Tavčar in njeni društveni vlogi. Predavala bo kustosinja Loškega muzeja Biljana Ristić.

Pogovor z umetnikom: Vid Sark

sreda, 19. september 2018, 19.00

Galerija Ivana Groharja

Vid Sark (1975) je diplomiral na Akademiji za likovno umetnost Univerze v Ljubljani kot oblikovalec vizualnih sporočil. Tam je obiskoval tudi pouk grafike, ki je postala izvir njegovega likovnega izražanja. Ustvarja predvsem na področju risbe, ki poleg klasične črtne stilizacije vsebuje še fantazijsko in simbolno uporabo barv ter različnih likovnih tehnik od kolažnih posegov, prosojnega plastenja do kaligrafije in letrizmov. Zanima ga književnost, ki ji vsebinsko namenja večjo pozornost. Druge njegove tematike so popotniška risba, rastlinski motivi, figuralika in ustvarjanje ploskovitih struktur. Poleg poklicnega ukvarjanja z oblikovalskimi in ilustratorskimi projekti ga z vizualnega stališča zanima tudi fotografija, tako analogna kot digitalna, kjer išče vsebinske dopolnitve k tematikam v risbah.

Trenutno se v Galeriji Ivana Groharja predstavlja z razstavo *Azteške pesmi*. Njegovo tokratno umetniško izhodišče je duhovni in materialni svet starih indijanskih kultur Srednje Amerike. Predmet Sarkovega zanimanja so azteške pesmi - obsežna zbirka filozofske poezije, zgodovinskih slavospevov ali religioznih himen, ki na svojevrsten, do zdaj še ne docela razjasnjen način, predstavljajo edinstveno kulturno zapuščino starih Aztekov.

Z umetnikom se bo pogovarjal kustos Boštjan Soklič.

Pravljica v Galeriji

sobota, 22. september 2018, 10.00

Galerija Ivana Groharja

Loški muzej in Kulturno društvo Grable, društvo za kreativno grabljenje sveta, vabimo, da skupaj pokukamo v svet pravljič.

Pravljično dopoldne je namenjeno otrokom, pa tudi vsem tistim odraslim, ki nikoli niso čisto zares odrasli in še vedno (pa četudi na skrivaj) verjamejo v čudežno.

Vstop je prost.

Dnevi evropske kulturne dediščine: Pripovedovalski večer za odrasle v Škoparjevi hiši

26. september 2018, 19.00

Škoparjeva hiša

Pripovedke niso le za otroke, tudi odrasli radi prisluhnemo zgodbam. Večer nam bosta s pripovedmi s Škofjeloškega popestrili Breda Benedik in Jožica Kačar.

Dnevi evropske kulturne dediščine v letu 2018 potekajo pod geslom Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost.

Dnevi evropske kulturne dediščine: Družinska delavnica: Zgradimo grad

29. september 2018, 11.00

Pedagoška delavnica v Loškem muzeju

Na delavnici za vso družino se bomo najprej pogovorili o gradovih in življenju v njih ter spoznali loške gradove, nato pa zavihali rokave in naredili maketo Loškega gradu. Za gradnike bomo uporabili rollice wc papirja, papirnatih brisačk in papir, pri gradnji pa bo prav prišla pomoč prav vseh družinskih članov. Za delavnico je obvezna prijava do četrтка, 27. 9. 2018 na naslov marija.demsar@loski-muzej.si.

Prof. France Planina ob praznovanju 40. letnice Loškega muzeja, 1979. Galerija Loškega muzeja.
Fototeka Loškega muzeja Škofja Loka.

FRANCE PLANINA

(29. september 1901–14. januar 1992)

geograf, biolog, kartograf, profesor

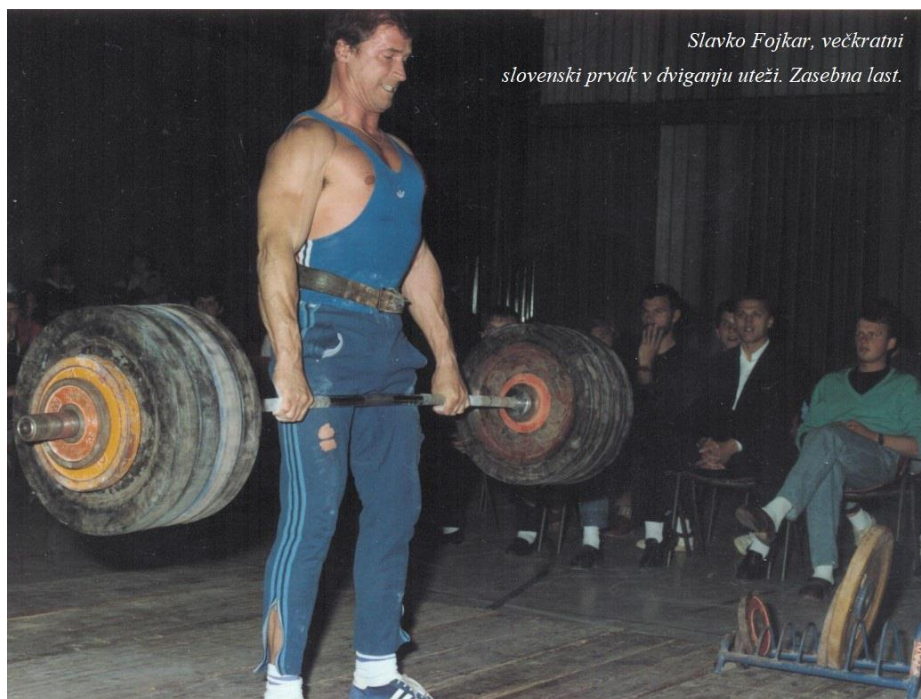
Bil je profesor geografije in biologije, ravnatelj Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani, leta 1971 je postal častni občan občine Škofja Loka. Bil je soustanovitelj profesorskega ceha in Muzejskega društva Škofja Loka. Leta 2001 je bil njegov doprni kip postavljen v Aleji zaslužnih Ločanov.

France Planina je imel v Muzejskem društvu v času ustanavljanja Loškega muzeja vlogo gospodarja. V odboru za zbiranje predmetov za muzej sta s Pavletom Blaznikom v poletjih 1938 in 1939 obiskovala loške družine, pregledovala stanovanja in podstrešja ter odnašala in spravljala vse, kar so jim bili lastniki pripravljene izročiti. Nabrane predmete so shranjevali v takratni mestni hiši »Rotovžu« na Mestnem trgu.

Po zaključenem zbiranju predmetov je imel France Planina, kot društveni gospodar, nalogo očistiti predmete, dopolniti podatke o predmetih ter zasnovati in pripraviti zbirke in jih ustrezno opremiti. Planina je s sodelavci v dveh velikih sobah in kuhinji Rotovža uredil predmete po skupinah: cehi, freisinško gospostvo, narodopisni predmeti, ljudska umetnost, loški umetniki, itd.

Ob veliki udeležbi domačih obiskovalcev in predstavnikov banovine, župana, občinskih odbornikov, ljubljanskih muzealcev in mnogih drugih je bil muzej 27. avgusta 1939 slovesno odprt.

Prispevek je pripravila Biljana Ristić.

*Slavko Fojkar, večkratni
slovenski prvak v dviganju uteži. Zasebna last.*

ŠPORTNO DRUŠTVO PARTIZAN ŠKOFJA LOKA

Društvo je bilo ustanovljeno septembra leta 1945 kot Fizkulturno društvo Škofja Loka. Po sokolskem vzoru je bila organizirana splošna vadba. Glavni poudarki so bili na razgibavanju, elementarnih igrah, učenju zletnih vaj in akademijskih sestavov ter vajah na orodju.

V društvu so bile organizirane sekcije za nogomet, smučanje, avtomoto, namizni tenis, rokomet, košarko, odbojko, orodno telovadbo in dviganje uteži. Nekatere so se pozneje odcepile v samostojna društva.

Društvo je prirejalo akademije, telovadne nastope in zlete. Akademije so prirejali ob spominskih dnevih in državnih praznikih. Nastopi so potekali na letnem igrišču v Puštalu, spremljali pa so jih sprevodi po ulicah Škofje Loke. Na nastope so povabili telovadce z vse Gorenjske. Največja javna manifestacija so bili zleti, na katerih je nastopalo nekaj tisoč telovadcev in telovadk iz vse Jugoslavije. Največji zvezni zleti so bili v Beogradu.

Poleg rednih bogatih športnih vsebin je društvo vsako leto organiziralo taborjenje na Hrvaškem. Prvo je bilo leta 1953, vsakodnevni delovni program pa je obsegal plavanje, kondicijske treninge in zabavni del ob tabornem ognju.

Danes v društvu delujejo sekcije: vadba za ženske, vadba za otroke, aerobika, namizni tenis, karate, lokostrelstvo, tekaška skupina, gimnastika in ženski odbojgarski klub.

Prispevek je pripravila Biljana Ristić.

MUZEJSKE ZANIMIVOSTI

Evropska unija je leto 2018 razglasila za evropsko leto kulturne dediščine. Namen evropskega leta kulturne dediščine je čim več ljudi spodbuditi k odkrivanju in doživljanju kulturne dediščine Evrope, izpostaviti kulturno dediščino kot osrednjo komponento kulturne identitete, okrepiti zavedanje o naši izjemi skupni kulturni dediščini in vrednotah, ki jih predstavlja dediščina. Slogan letošnjega leta je: **Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost.**

Tudi v Loškem muzeju se bomo to leto še bolj aktivno trudili predstavljati kulturno dediščino in njen pomen, zato vam bomo v mesečnem novičniku redno predstavljali drobne zanimivosti iz bogate zakladnice naše skupne dediščine.

Več o Evropskem letu kulturne dediščine si lahko preberete na: www.zvkds.si/sl/elkd.

Nova pridobitev Loškega muzeja: ČASTNI VOJNI ZNAK TERITORIALNE OBRAMBE

Loški muzej je v dar prejel častni vojni znak Teritorialne obrambe.

Častni vojni znaki, kot najvišje priznanje za izjemno hrabrost v vojni ali za žrtvovano življenje, so bili podeljeni 26. oktobra 1991 v Kopru. Med dobitniki častnega vojnega znaka je bil tudi Škofjeločan in podporočnik Roman Marguč. Znak je prejel za hrabrost v boju s sovražno oklepno kolono na Brniku 27. junija 1991 in za napad na sovražno postojanko na Suhi dne 28. junija 1991.

Častni vojni znak Teritorialne obrambe je avgusta letos Loškemu muzeju Škofja Loka podaril gospod Klemen Vidmar.

Brivska obrt

V vseh zgodovinskih obdobjih so se ljudje ukvarjali s svojim videzom. Pri tem pomembno vlogo igrajo lasje, brada, brki, ki pri moškem simbolizirajo moškost, pogum in modrost. Še posebej v preteklosti so bili ti dejavniki tako pomembni, da so vladarji ali predstavniki prevladujoče religije predpisovali kakšno pričesko smejo nositi pripadniki določenega sloja, kdaj naj bodo lasje speti ali spuščeni, odkriti ali zakriti.

Z razvojem meščanstva in javnih kopališč na Slovenskem v 14. stoletju, so vsaj nekaterim moškim lase, brado in brke urejali kopališki mojstri ali padarji, ki so opravljali brivsko (striženje, oblikovanje ter nega moških las, brade in brkov) in ranocelniško obrt (puščanje krvi, izdiranje zob, zdravljenje ran). V Škofji Loki se padar prvič omenja leta 1318. Konec 18. stoletja je bilo z razvojem medicine in lekarništva padarstvo ukinjeno in brivstvo postane samostojna obrtna dejavnost. Še v medvojnem času pa je veljalo, da je »Brivska obrt sama po sebi nehygieničen poklic, zato si z največjo nego in čistočo pridobivajmo zaupanje občinstva, ki se često zgolj iz nezaupanja do brivnic (britja op. avt.) samo poslužuje.« V času Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je bil Pravilnik o brivnicah objavljen v Uradnem listu deželne vlade za Slovenijo 22. avgusta 1919. V njem preberemo, da se obrat ne more odpreti, če ni prej »pregledan z zdravstvenega stališča«, prav tako mora jo imeti v zaposleni v obratu zdravniško spričevalo. Brivci morajo biti oblečeni v bele plašče (halje), »ki naj bodo kar najbolj snažne«. Imeti morajo kratko pristrižene nohte, roke pa si morajo umiti po vsakem striženju. Velik poudarek je na vzdrževanju »snage« v lokalu in na rednem čiščenju in razkuževanju brivskega orodja. Stranke »z vidnimi znaki kožnih bolezni na obrazu in glavi se smejo striči in briti samo s svojim lastnim orodjem.« Vsak brivec mora imeti tudi posebno pripravo za britje mrličev. Strogo pa se jim prepoveduje dreti zobe in puščati kri, prav tako tudi krtačiti obleko stranki v lokalu. Po

kotih brivnice pa so morali postaviti zadostno število pljuvalnikov, in nad njimi postaviti napis: »Ne pluj po tleh!«

Po drugi svetovni vojni je brivska obrt skoraj propadla. Izvajala se je v frizerskih salonih, kjer si lase urejajo tudi ženske. Danes gredo brivcem na roko predvsem tako imenovani hipsterji, ki med drugim »nosijo tudi obrazno okrasje«. Ponovno se odpirajo brivnice. Ljubljanski brivec Luka Nebec meni, da ženskega in moškega spola med striženjem ni dobro mešati. »Če si na sosednjem stolu ženska barva lase in klepeta, kaj je včeraj nakupovala ..., se moški ne moramo normalno pogovarjati. Moški namreč potrebuje moške debate – o nogometu, ženskah in podobno – brez motečih elementov«, saj britje pri brivcu ni samo britje, temveč terapija – kot frizer za žensko dušo.

Prispevek je pripravila Mojca Šifrer Bulovec.

SPREMLJAJTE NAS

Vsak drugi ponedeljek nas lahko poslušate v oddaji Muzejski zapiski na Radiu Sora, kjer predstavljamo naše aktualno delo in zanimivosti iz muzeja.

Lahko nas všečkate tudi na Facebooku in nam sledite na Instagramu.

Če ne želite več prejemati obvestil Loškega muzeja, nam to lahko sporočite po elektronski pošti na e-naslov pr@loski-muzej.si z besedo ODJAVA.